

(imsemmija b'tifhir fil-Konkors)

ŽEWÓ VITTMÍ TAR-RIVOLUZZJONI FRANCIÁZA

Tiktik...tiktik...kont bil-kemm tisma' min itektek miż-żeieg. U rħillha x-xwejħa kontessa ssil il-qaddejja sabiex tiftah it-tieqa—L-għasfur kien jidhol fil-kamra jittajjar minn fuq siġġu għal ieħor, minn fuq il-mejda għal fuq is-sodda tal-kontessa, li kollha galbu kienet ittawwal driegħha sabiex iż-żed tkun tista' tillaq b'idha l-għasfur, ħalli mbagħad fil-waqt li żżommu magħha: “Perry tiegħi”, kienet tgħidlu, għax Perry kienet semmietu, “wara din il-harga tiegħek fl-eğħi lieqi, qalb il-hidura, ma għandniex xi nghidu qabdek l-apptit; jew kilt digħi xi haġa? Ma nafx...ma nafx”—fil-waqt li xxengel rasha, “Jiena ħisbtilek blħas-soltu għal ftit hobż bil-ħalib, għal erba’ qamħiet, u għal xi frotta wkoll; aghħel: xi trid tiekol il-lum?” U l-għasfur blħallikkieku fehemha tassegħ, kien jogħla għal fuq daqsxejn ta' xkaffa fejn kien isib minn kull ma trid qalbu.

Il-kontessa kienet dratu qatigħi lil dan l-imbierek ta' għas-fur tal-bejta. Fix-xitwa l-istäġġun kollu fil-kamra magħħiha, ipejċa q u jittajjar l-hawn u l-hemm, ma kienix ta' ftit faraġ għaliha, u fis-sajf, bit-twiegħi tal-kamra miftuħha beraħ, waħdu kien joħirog fil-ghodu u jerġa l-ura fil-għaxixa. Min ma jħobbux għas-fur bljal dan? Il-kontessa ma riedetx fih kemm jesa' ġid il-baħar. Kienet thobbu, thobbu għal aħħiar. Xi drabi kienet tinsa li hu a-nnimal; kienet trossu magħħiha, tħbusu, u tatih ismijiet bil-bosta għeżej: “Qalb ta' qalbi, hanini”, u x'nafej jien.

Minn banda kellha għalfejn tagħlimel dan il-kontessa. Min jiġi minnha ma kellha l-hadd, armla, xiha, għakka bil-kemm tiflaħ tqum mis-sodda, kien dan il-għasfur biss li jderrilha xi ftit u jsabarha. Is-sinjura kienet tridu magħħiha dejjem. Imqar li kienet toħiġi darba f'sena fil-karrozzella, kienet tieħidu magħħiha go qafas magħlimul apposta: m'hux għax kienet tibża' li jaħrab, iż-żda għax hekk kienet drawwietha. U fejn tieqaf kemm kienu jidħku biha!—“Ma għara xejn”,—kienet tgħidid f'qalbha—“ħalli jidħku kemm iridu”. “Għadhom, jaħasra, ma jafux li qalb ta' għas-fur hija bosta drabi aħħiar minn ta' hafna bnedmin”. U fil-waqt li jerġġi l-ura (x-xwejha kontessa terġa taqbäd miegħu):—Dik id-dar kbira ta' X; ara dik it-trieq, dik tinfed sewwa għal X”; imbagħad meta kienu jgħiaddu minn quddiem

xi kastell li f'dawk l-ewwel snin tar-Rivoluzzjoni kien jagħimilha flok ħabs, qatt ma nsejt tgħidlu l-kontessa:—"F'wieħed bħal dan għad jeħduni, m'hux għax għamilt xi haġa hażina, taf, iżda biss għax inzirtajt ta' dak il-qabil li x-xewwiexa ħalfu li għand-hom jeqirdu.

Żejjed li ngħidu, li bħas-sinjuri kollha franċiżi, is-sinjura Nina, flalli tkunu tafu x'jisimha, kienet favur il-monarkija b'rutiha u għisimha. Ta' sikwit, avolja xifia u mingħajr saħħa, kienet tgħidni l-innu tar-re, u Perry bit-tisfir tiegħi jissieħeb magħiha. Kemm kienet tħabbi idejha bil-ferħ x'ħin tisimgleu! Kemm kienet tgħidlu iż-żejjed bil-qalb: "Maħbub tiegħi, qrem-pu ċu ta' qalbi!" Kienu jiftieħmu wisq dawn it-tnejn, u għalhekk li maż-żmien saru jingiebu dan kollu.

Darba fis-sajf, meta l-kontessa Nina damet ma niżlet ix-xħur mis-sodda minħabba li kienet marida, Perry ma ġareġ xejn mill-kamra. Sakemm is-sinjura damet marida, Perry ma semma' leħnu qatt. Iż-żmien kollu għaddieħ fuq il-ħadida tas-sodda fejn ras il-kontessa, iwarrab biss x'ħin jilmah xi dub-biena jew xi nemusa tqorrob lejn is-sodda; l-ikel kienet tnewwi-lulu wkoll il-kontessa. Imbagħjad meta din fieqet u niżlet mill-friex, haġa tal-għażżeb, il-ġħasfur, bi ġilewwa iktar minn qabel, saffar kemm fela. Donn u ried ifiż-żiha: "Nifraħlek li qiegħed nerġa' narak qawwija u shiħa."—U s-sinjura, biex turih li feħmitu, weġbitu: "Grazzi, grazzi".

* * *

Kien ix-xahar t'Awissu ta' 1788. Fil-kwartier fejn kienet tgħammar is-sinjura Nina ma kienx fadal ħlief id-dar tagħħha li fiha is-suldati repubblikani ma marrux jaqilbu ta' taħbi fuq, u jarrestaw lil min jidhrilhom. Għax tgħid, sa fl-akħħar hawn waslu wkoll. Għalxejn il-kontessa kienet qaltilhom minn qabel li ma kellha xejn moħbi, riedu b'saħħa jiflu kollex, kien x'kien, u kien fejn kien. Fethu armarji, skassaw sniedaq, sakemm waslu biex ibattlu l-imtierali ukoll. Sa fl-akħħar kien sejrin u kollex, meta s-surgent dar fuq is-suldati, u b'leħen goff qallhom: "Kif sejrin b'idkom f'idkom... l-inqas tistħlu?"—"Xi tridna nagħim lu? Ma baqax x'ma rajniex, u b'dan kollu..." "Għiduli",—qatgħalhom fil-qasir—"Hemm bżonn ta' provi bosta biex wieħed jinduna li din il-mara hija aristokratka sa għarqbha, u waħda minn dawk li fi żmienha kasbru m'hux ftit lill-fqar? Wiċċha m'hux l-isbal xhieda? Harsu lejh sewwa!" U mingħajr ma qagħidu jaħsbu darbtejn is-suldati nxehku fuqha b'herra liema bħalha, bħallikieku kienet xi ġolf.

Xi swielha lill-kontessa li qagħdet tfissrilhom kemm kienet tħobbhom lill-fqar, kemm żewġha ħadem għalihom meta kien għadu ħaj. "Staqsu għalija lil-ġara" issoktat "u taraw x'jgħidukom". Iżda dan kien kollu kliem zejjed, għax la darba hi kienet ta' demm għoli, la darba hi kienet thaddan il-ħakma tas-sultan, bil-fors li driegħiha intrefa darba jew oħra biex isawwat lill-ħaddiem.

Hekk kienu jaħsbuha r-republikani, u ż-zmien biex titħallas ta' għamilha issa wasal.

Erba' suldati quddiem, erb'olira wara, u x-xiħa kontessa miexja f'nofshom. Mat-trieq nies oħra ssieħbu magħiha. Iridu jew ma jridux, jifilħu jew ma jifilħux, kollha jkollhom jimxu. Minn kull fejn iħaddu, ghajjat, suttar, kliem ħażin. Il-kontessa ftit jew xejn taf x'inhu isir ma' dwarha. Tmut għaxxa sejra, jekk ma jfittxux jaslu fejn għandhom jaslu. "Fadal xejn bogħiġ?" kienet sikkwi issaqsi lis-suldati, "Le..., erba' passi..., agħimel kuragg, dal-waqt naslu..."

M'għandniex xi ngħidu dawk l-erba' passi kienu għaxar mili, li wara siegħha, tnejn, tlieta, spicċaw biex imxewhom ukoll. Waslu quddiem diwan kollu twieqi minn barra, daħlu ġewwa, qasmu bitħha, telgħu ma' taraż, sakemm tfeġġu f'kurritur mudlam. Sa dan il-waqt lfieq, biki, tweržiq, ma lieħda xejn.

Lill-kontessa Nina u lil żewġ nisa oħra qiegħduhom go kamra għalihom, u lir-rġiel go oħra.

Tifla ta' m'hux aktar minn tnax il-sena, x'lin ratha iż-żejt taqa' milli timtedd fuq is-sodda, marret b'għirja fuq Nina. "Gralek xi haġa?" stāqsietha. "Ma tiflaħix, nann?..."

Is-sinjura Nina ma weġibitha xejn. Bejn bil-għejja tal-mixi u tat-taħbiwid ta' moħħiha, għajnejha kienet digħi' marret biha,

Ix-xiħa li ma kellhiex żewġha minn min tinfried, ulied lil min thialli bla omm, dellet l-istess ħsebiet u ħolmot bħal ma joħilom kullfiadd.

Ratu jtektek b'munqaru u jobrox b'dufrejh iż-żgieg tat-tieqa. Ratu lil Perry tagħiha jittajjar quddiem it-tieqa tal-bitħla, ipej-ċaq fuq is-sigħra biswithha, jistenna lil min jiftaħlu...għalxejn. Min jaf x'jaħseb! Min jaf x'jaħseb! Miskin Perry! Min sejjjer issa jsaħi lu aktar fix-xitwa, u jisqih il-ħalib? Isim-ghu x'isaffar bi swied il-qalb, isimgħlu. Dak ħadd ħliefu; dak hu, hu żgur. Inħasdet, qamet bil-qiegħda fuq is-sodda, u fuq xifer it-tieqa tilma lill għasfur ta' qalbha.

Għal-l-ewwel ma riedetx temmen lil għajnejha. Biex iż-żejt tkun ġerta qamet fuq riġlejha u marret taħbi it-tieqa ssejjah lu: "Sabiħ tiegħi, qrempuu ta' qalbi..." Perry tar għal fuqha... laqqiġietu fi l-danha.

In-nisa l-oħra tal-kamra stagħġibu b'kull ma raw. Sakemm kienu ilhom hemm gew, qatt ma jafu li ebda għasfur gie ġdejhom. Ma setgħux jifhmu kif dak l-għasfur li gie l-ġħada tal-wasla tax-xiħa jafha hekk tajjeb.

Imma s-sinjura Nina, trid ittir bil-ferħ, fissritilhom kolloks: kif rabbitu ċekejken ta' nofs il-lbies, kemm damet tissabbar bih tgħallamu joħrog u jidhol waħidu fil-għażżepp x'xin tgħidlu, kif draw lil xulxin... U kullhadd feraħ bil-għasfur, għax fi sabu issa min iderrilhom mill-biżże' li kienu fiċċi. Kullhadd dar ma l-għasfur, u kullhadd ried jarah sewwa u jmissu.

F'daqqa waħda leħen ta "hawn kif!" bagħiżat lil kullhadd imkienu. Kien l-ġħassies tal-kamra, li malli nduna bil-għasfur f'idejn il-kontessa mar ċomb fuqha. "Hallihuli" laqgħietlu minn qabel. "Ma għandi lil ħadd ħliefu. Kieku taf kemm jaf, gie jfittixni hawn, jaħasra!"

Għal lewwel l-ġħassies hasseb li dik ix-xiħa tilfet rasha. Wara fehem li l-kontessa riedet titħħażżejjha. Hu x'inhu, qal bejnu u bejn ruħu, ma għandhiex iżżomm dawk il-pulċi-nellati fil-kamra. Jersaq pass ieħor il-quddiem, jixhet idu fuq tax-xiħa, jieħu l-għasfur, u jsabbtu ma' l-art.

Ratu x-xiħa Nina lil Perry ta' qalbha maqtul fl-art quddiemha. Żewġ demgħat qabżu minn fuq ħaddejha. Għajnejha iċċassaw, ħimaru, donnha minnhom ippruvat tixxhet in-nar tal-qilla. Bdiet tirtgħod, u għajnejha għadhom miblu għiha u homor fuq ir-raġel quddiemha. Imbagħad, fil-waqt li b'sa-bagħha l-kbir turi l-qattiel ta' Perry, għajja ta' "qalb ħażina" ġarġet minn fommha, u waqqiġiet fl-art, mejta fuq il-maħbub tagħha.

Hekk ir-rivoluzzjonarji franciżi ġelsu ħafif ħafif mill-kontessa Nina u minn Perry tagħha li xejn anqas minnha ma kien aħrax għal monarkija.